

serne, zajci, pa tudi volkovi in kakošen medved; tudi divjih gosí, rac, golobov, jerebic in mnoge druge perutníné postrelíjo. V vodah se med drugimi dobrimi ribami tudi lové kačulje.

Od divjega jezera se pripoveduje, da je v zvezi z Ipavo; pravíjo, dva vprežena vola sta tú utonila, ribe so ju pojedle in jarm so našli v Ipavi. Na tem mestu so pred nekimi leti ubili grozovito veliko posterv, ki se je zaganjaje iz vode za muhami na suho zapletla.

Čeravno je v Idrii zdrava voda in v okolici nje raste lepa trava, vendar živina rada boleha in krave večkrat zveržejo; sopár živega srebra, ki se ulega na travo in se širi po zraku, menda ni brez škode o tem.

Koledvanje, pustne burke in pirhi so stara navada, kakor tudi pravlice od rudečo-plavca (bergmandeljca), od divjega moža, kvaterne babe, črnega psa in vidovncov (Irrlichter). Mlade otroke še dandanašnji sred posta napravíjo, da grejo gledat, kako babo žagajo.

Od slavnih mož, ki jih je Idrija rodila, naj odkritoserčno govori avstrijsko cesarstvo in krajnska deželá.

Naj bojo te verstice zadosti v znanje preljube moje domačije; kdor pa izmed učenih želí mehaniko, fiziko in kemijo djansko opazovati, naj gré v šolo idrijskih mašin!

Idrijanski.

Kratkočasno berilo.

Vraže po svetu.

Pri Erdeljcih, ogerskih sosedih, se nahajajo mnogotere vraže, od katerih pri nas na kmetih še nismo nikoli nič slišali. Vsak narod ima svoje šege, pa tudi svoje vraže, svoje pametne reči pa tudi svoje neumnosti.

Iz Szazvaróša piše neki dopisnik sledeče: Nekega merzlega dné preteklega mesca (aprila) zgodaj zjutraj vidim nekega rokodelca po potoku sem ter tje gaziti kakor gazijo poleti ob hudi vročini ljudje, ki si noge umivajo; čez herbet mu je visel poln žakelj. „Kaj pa, oče, delate tú?“ ga vprašam. „Že več let, gospod, mi ne ostane nobena mačka, vsaka mi cerkne. Svetovali so mi tedaj, naj dobim glavo cerknene konja in naj jo veržem na streho; to mi bo pomagalo, da mi bojo mačke ostale.“ „In zatega voljo ste gazili trikrat čez ta potok?“ „Ne, gospod! zavolj mačk, ampak za tega voljo, ker imamo domá vse polno grilov (šurkov); ti pa se preženó, če se vjame muren (božji volek), pa trikrat ga mora človek čez vodo nesti in potem ga med domače šurke spustiti, in berž jih prežene.“ „Neumna vraža!“ — mu rečem. „Morebiti!“ — mi zaverne in pravi na dalje: „ali je pa to tudi vraža, da se podgán tako dolgo nisem mogel znebiti, dokler nisem imel petelina brez repa v hiši?“ — Ves podúk ni nič pomagal; mož je ostal pri ukoreninjeni vraži. — Drugikrat sem naletel na pokopališču — pripoveduje dopisnik — ko so ravno nov grob kopali. Ko mečejo zemljo iz groba, se prikaže dokaj mladih kač. „Nini! — zakriči eden — bela kača, bela kača!“ „Kaj pa pomeni bela kača?“ ga vprašam. „Kdor si jo speči dá in pečeno sné, razumeva potem ptiče; enkrat je neki dohtar to storil in potem tako modrost dosegel, da mu ga ni bilo para.“ Zvedel sem — piše dopisnik na dalje — da kamor koli se pride med romunske kmete, je ta vraža domá.

Dopis Krajnca iz Amerike.

Od nekega Ljubljánčana, ki se je podal po svetu in letošnje leto 15. januarja prišel v Novi Jork, naj imenitnejše mesto zedinjenih severno-amerikanskih držav, nam je te dni podal gosp. U. dve pismi iz Amerike. Težav potovanja in nesreč po morji ne bomo izpisavali iz teh pisem, ker so znana reč, in tudi tega ne, da v Ameriki ne leté nobenemu pečene piške na mizo, ako si jih ni zaslužil. Da Novi Jork je mesto sila veliko, si lahko mislite iz tega — pravi dopisnik — da v luki Novojorski stoji čez 1000

ladij. Jezik ondi je angleški; Nemcev je dokaj v Novem Jorku, pa so malo obrájtani, zato tudi — piše dopisnik — če me kdo vpraša: odkod sem, vselej pravim, da sem Lah. V 6 mescih sem se pa že toliko angleškega jezika naučil, da za silo že odgovarjam na vprašanja. Katoliške cerkve v severni Ameriki so revne; v Novem Jorki so štiri, pa so majhne kakor protestantska v Ljubljani. Čudno navado imajo tú v cerkvi. Ko sem prišel preteklo nedeljo v katoliško cerkev k sv. maši, je stal mož pri vratih z velikim okrožnikom (talarjem) in pobiral milošnjo; en šiling (po našem dnarji 28 $\frac{1}{4}$ krajc.) sem mu mogel odrajtati; potem mi je dal listek v roke in s tem še le sem smel v cerkev. V cerkvi sta skakala dva dobro oblečena človeka okoli in odpirala klopí kakor v gledíšu. Ko sem enemu izmed teh ključarjev podal svoj listek, mi je odperl klop, potem jo pa zaperl, da nisem mogel več ven. Pač čudne šege se vidijo po svetu!“

Novičar iz avstrijskih krajev.

Od Soče. — h. 26. dan p. m. smo pokopali prečastitega gosp. dekana Antona Perica v Kanali, kateri je po 6 mescov dolgi bolezní in strašnih bolečinah v 65. letu svoje starosti sklenil življenje svoje. Nehoté se mi njegove lepe čednosti v moj spomin silijo, katerih saj dvoje naj tudi Novicam naznamim, rajnemu na čast, živim v izgled: skerb njegovo za lepoto hiše božje in pa miloserčnost do ubogih. Kar uno zadene, je treba le cerkev Device Marije v Kanali dobro ogledati, in poterdil bo vsak z besedami svetega pevca „da v resnici je lepoto hiše božje ljubil“. Očitna priča njegovega truda in prizadetja je omenjena cerkvica, ena nar lepših goriške škofije. Čast tedaj verlemu dušnemu pastirju, pa tudi ovčicam njegovim, ki so željo njegovo vseskozi rade spolnovale. Rajniki pa ni le v življenji za lišp cerkvá skerb, temuč tudi po smerti; veči del svojega premoženja je v ta namen izročil, rekši: pri cerkvi sem živel, meni ostalo naj cerkev ima“. Tako je govoril bivši pri življenji še, in tako je tudi pismo zapustil. Tudi ubogih ni nikoli pozabil; v oporoki je veleval, da na dan pogreba se ima 100 gold. med nje razdeliti, potem pa vsako obletnico, 30 gold. Tudi še druge lepe zadušbine je ustanovil. — Naj v miru počiva blagi mož!

Iz Postojne 8. maja. — č — Danes imam „Novicam“ od naše veličanske jame, kateri je ni kmali para in pod imenom „Adelsberger Grotte“ deleč po svetu sloví in kateri bo vprihodnje železnica gotovo še več popotnikov dovozevala, nekaj prav veselega povedati. Kdor je bil kdaj v naši jami, tudi vé, da dosihmal se večidel ni dalje hodilo kot do tako imenovane „gore kalavarije“; malokdo se je podal v bližnjo luknjo „Tartarus grotte“, po naše „pekel“ imenovano, ktera se začinja na levi strani „gore kalavarije“. Da pa častiti bravci se ne bojo bali z menoj v „pekel“ iti, ga jim hočem ob kratkem popisati. Prostorna, pa dosihmal še zlo skrita luknja je olišpana z zalimi podobami tistega kamenja, kateri se nahaja v podzemeljskih votlinah in se nareja v stoletjih, ko se kaplica za kaplico sterjuje in v različne podobe okamnuje, zatega voljo se pa tako skapani kamen tudi kapnik (Tropfstein) imenuje. Med mnogimi lepimi podobami „pekla“ se odlikuje posebno ena belemu in prezornemu zagrinjalu podobna, kakor nalaš v gubé nabrana; kmali, ko se stopi v „pekel“, se vidi vodnjak, v kterege teče z visocega obóka bistra voda, ki je za piti kaj dobra. Da se pa ta mikavni kraj naše jame dosihmal ni obiskaval, je bil vzrok v tem, da je bil proti votlini, „grob“ imenovani, prepažen s steno, dve do tri sežnje debelo. Zatega voljo je mogel popotnik v jami ravno po tisti poti se verniti, po kateri je prišel. Ako se skozi to steno pot napravi od „kalavarije“ skozi „pekel“, bode pot nazaj do „groba“ veliko krajša, in popotnik bo vidil mnogo zalih podob iz kapnika narejenih, kakor mleko belih. Dolgo se je že želelo, da bi se prederla ta stena, al nikoli se ni

želja spolnila. Sedaj se pa bo. Očitne hvale vrednemu prizadevanju tukajšnjega c. k. kantónskega predstojnika in svetovavca deželne sodnije gosp. Murnika in pa kantonskega adjunkta gosp. Arko-ta kot odbornika jamske komisije se je po sreči steklo, da sta zadela na dva sedaj tukaj bivajoča zvedena umetnika (tehnikarja), ktera sta se lotila natančne preiskave in našla, da brez velicij stroškov se bo dalo vse to storiti in tudi tiste stopnice, ktere bojo na ti novi poti potrebne. Res, važna bo ta preuredba za našo jamo in ji tudi v dobiček: popotniki bojo še več lepega vidili v nji kakor dosihmal in pot bo krajša, in ker smemo te naredbe v kratkem pričakovati, rečemo imenovanema gospodoma še enkrat: čast in hvala! Ker pa se jima je to tako po sreči steklo, naj nam častita gospoda ne zamerita, ako jima še nekaj povémo, kar nam že dolgo serce teži in kar bi se morebiti dalo, tudi z majhnimi stroški, opraviti; popotniki bi jima hvalo vedili za to in dohodkom naše jame bi utegnili tudi v prid biti. Stopnice k mostu v globočini „stolnice“ (Dom) in odtod gori proti „plesišu“ so sila težavne, in kadar je tu voda velika (in to je večkrat) se celó sem iti ne more. Kaj, ko bi se iz „Ferdinandove jame“ predor napravil? Mogoče je menda, pa tudi predrago bi ne bilo. Ne zamerita mi, gospoda, da Vaji očitno nadležujem s to prošnjo; pa sej vesta pregovor, da človek, če se mu perst pomolí, zagrabi rad za celo roko.

Iz Ljubljane. Ljubljanski muzej bo spet pomnožen z zanimivo živinico. Svitli nadvojvoda Ludevik je iz Salzburga poslal v Terst svitlemu nadvojvodu Maksu 2 leti starega polutána divjega kôzla (Steinbock-Bastard), ki že poprej bolehen je po poti tako hudo zbolel, da je berž poginil, ko so ga iz železnice djali. Raztelesenje živalice, kateri cena je bila 1500 fl., je v živinozdravnišnici ljubljanski razodelo, da je poginil za vnetjem siršnika in čev. Čeravno ta kozliček ni bil pravi divji kozel, katerih cena je nek okoli 5000 fl., zato ker jih že skor nikjer več ni, je ravno kot ploden polútan (sin očeta divjega kozla in matere domače koze) natoroznanske zanimivosti; zato je naš deželni gospod poglavar prosil, naj bi ostal ljubljanskemu muzeju, kar se je tudi dovolilo. In tako se napravlja sedaj za naš muzej, kateri takošne živali še nima.

Novičar iz raznih krajev.

Mesca septembra bo letos v Pragi véliki zbor nemških kmetijskih in gojzdnih gospodarjev, ki imajo že 25 let navado, da se vsako leto snidovajo v kakem večjem mestu in pomenkovajo o mnogih kmetijskih in gojzdnih zadevah. Da vsako mesto zamore te goste dostojno sprejeti, je dnarnega pripomočka potreba. Presvitli cesar so v ta namen določili 10.000 gold., katerim bojo česki deželni stanovni še privergli 5000 fl. — Ministersk ukaz prepoveduje bratom usmiljenega reda, ki so bili za kirurge (ranocelnike) v samostanskih bolnišnicah opravičeni, da po iztopu iz samostana se ne smejo z ozdravljanjem pečati; zato morajo pooblastivne diplome takrat nazaj dati. — Ministerski ukaz vелеva, da na českih gimnazijah ima biti učenje českega jezika zapovedani nauk. — Že večkrat so v dunajskih glediših igrali česke igre; 24. dan t. m. se bojo začele pa tudi poljske. — Zastran žitne cene od 21. do 26. preteklega mesca imamo pred sabo žitni kup iz 96 različnih trgov našega cesarstva, iz katerih se vidi, da na 59 terjih je žitna cena padla, na ostalih 37 pa ne; naj dražja je bila pšenica na Šlezkem po 7 fl. 21 kr., naj cenejša pa v Beretu (v Bukovini) po 3 fl. vagán. — Ko je unidan berž po mirni spravi rusovski car po svojem poslancu Orlovu izročil cesarju Napoleonu pismo, v katerem mu naznanuje (kar poprej ni storil) nastop rusovskega vladarstva po svojem rajnem očetu, in mu ob enem tudi srečo voši, da se mu je naslednik rodil, je preteklo sredo cesar Napoleon poslal generala Ney-a v Petrograd z zahvalnim

pismom. V omenjenem pismu imenuje po vladarski navadi rusovski car francozkega cesarja „Moj gospod brat“; rajni car Nikolaj ni dal Napoleonu nikoli tega imena, ampak gaje v pismih imenoval le „moj gospod prijatelj“. Iz vsega se vidi, da ves drug duh vladuje sedanjega cara rusovskega; veliko pomeniti ima tudi to, da je prvega ministra grofa Neselroda, ki je skoz 41 let dva cesarja z veliko slavo služil, in pa kneza Menčikova, ktereja je rajni car Nikolaj v Carigrad poslal, da je naključil vojsko, kateri je izprva tudi poveljnik bil, iz službe izpustil. — Povsod se bere, da novica tiste posebne pogodbe od 15. aprila med avstrijsko, francozko in angleško vlado, po kateri je zavezana vsaka teh vlad sama za-se in pa zedinjena z obema drugima braniti samostojnost Turčije, je osupnila rusovsko pa tudi turško vlado. — Iz Pariza se piše, da je Poljce to zlo poterlo, da od njih ni bilo nič govorjenja v pariškem zboru, in da zatega voljo tudi letos 3. dan t. m. niso praznovali obletnice poljske ustaje v poslopji kneza Čartoriskega kakor druge leta. — Belgijanci so zlo nevoljni zoper govor francozkega ministra v pariškem zboru, v katerem je očitoval razujzdanost belgiških časníkov, in ko je v poslednjem državnem zboru prvi minister zagotovil, da se belgiška vlada nikakor ne bo udala takim terjatvam, je bil zbor s tem zagotovilom tako zadovoljen, da se tisti dan ni hotel več z drugimi zadevami pečati. — Tudi zgornja zbornica angležka je poslala kraljici zahvalno pismo za sklenjeni mir. — Minister Palmerston je spodnji zbornici povedal, da je 22.450 angležkih vojakov v rusovski vojski padlo. — Po naznanilu „Rus. Inv.“ je car dal ukaz oklicati, po katerem se skozi 6 let ne sme ne na Rusovskem ne na Poljskem rekrutirati. — Tisti kos Besarabije, ki se ima spet Moldavi in Valahii pridružiti, znaša peti del cele Besarabije in je kakih 4 ali 5 milj širok; število prebivavcev na tem kosu zemlje znaša okoli 130.000 duš in sicer blizo 50.000 Vlahov, ravno toliko Rusov, 15.000 Bulgarcev in 10.000 judov, — po tem takem le šesti del vseh stanovnikov Besarabije. — V Carigrad je prišlo unidan 200 naj imenitnejših Čerkesov s pismom, v katerem pravijo, da se podajo pod varstvo turške vlade. — Cesarica francozka boleha; zato je bi utegnil kerst cesarjeviča kasneje biti. — V Koblencu je bil kraljev ukaz oklican, po katerem je fantom, ki še niso 17 let stari, ostro prepovedano tobak piti.

Marsikak dan mojega življenja.

Temen oblak izza gore
Privlekel se je na polje.
Na sredi polja je ostal,
Nebó je semtertje obdal.

To ni oblak izza gore.
To tud' nobeno ni polje;
To je le misel žalostna
U sredi mojega serca.

Kot travnik, če jesenski čas
Pobral mu je cvetličje kras:
Tak je moje serce pusto,
Koprive ga obrašajo.

—o.

Stan kursa na Dunaji 9. maja 1856.

Obligacije	5 %	84 ³ / ₈ fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	72 ¹ / ₂ fl.
deržavnega	4 ¹ / ₂ %	75 „	Windišgrac. „	20 „ 25 „
dolga	4 %	66 ¹ / ₂ „	Waldstein. „	20 „ 25 „
	3 %	50 „	Keglevičeve „	10 „ 10 „
	2 ¹ / ₂ %	42 „	Cesarski cekini.	4 fl. 44
Oblig. 5% od leta 1851		B 89 „	Napoleonor (20 frankov)	7 fl. 57
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		76 ³ / ₄ „	Suverendor	13 fl. 50
Zajem od leta 1834 . . .		227 „	Ruski imperial	8 fl. 11
„ „ 1839 . . .		130 „	Pruski Fridrihsdor . . .	8 fl. 20
„ z loterijo od leta 1854		108 ³ / ₈ „	Angležki suverendor . .	10 fl. 3
„ národni od leta 1854		85 ³ / ₈ „	Nadavk (agio) srebra:	
			na 100 fl. 3 ¹ / ₄ fl.	